

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructorii Conscientiæ R. P. F. Lvdovici Lopez Ordinis Prædicatorvm ...

In qua reliquæ materiæ quæ ad Instructionem Conscientiæ pertinent ex
Orthodoxis Ecclesiæ iudiciis & scholasticorum Theologorum, tum
Iurisconsultorum resolutionibus scitu perutiles latè & copiosè disputantur

López, Luys

Lvgdvni, 1588

An liceat pacisci, cu[m] mutuario petente mutuum, vt mutuum accipiat
in mercibus, & an licitus sit contractus mohatra Hispanicè nu[n]cupatus, &
an debitor ad annu[m], quia de presenti soluit, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-41259

trum pecunia extimabile. Et quamvis ita sit tenendū cum Navarro, Syluestro contra istos: scilicet, quod pro tali obligatione imposta ultra hoc, quod est tollēda, est aliqua satisfactio arbitrio boni viri faciēda. Sed stat pro parte contraria argumentū apparēs, scilicet, quod si quis alteri ad peccatum aliquod perpetrandum per aliquod tempus vim intulit, vnde præter violentiam nullum securum est damnū tēporale: satis est in hoc casu secundū Sotum illam abstulisse violentiam: ergo à simili in nostro casu satis erit sine alia satisfactione illam tollere obligationem & nihil amplius: & hoc videtur insinuasse Syluester, dum dixit talem satisfactionem tribuendam esse pauperibus: quare, quod id sit de consilio, & non de præcepto videtur: ideo si aliquis pro hac obligatione à se imposta, nollet satisfacere, dum eam tolleret propter auctoritatem tot virorum, non audeat illum damnare.

¶ Postremò circa hoc dixerim, quod si aliàs mutuans obligansque ad molendum in suo molendino, vel ad emendum in sua taberna pro hac imposta obligatione, aliquid de iusto sibi debito pretio æquivalenter pro hac obligatione remitteret mutuatario sic volenti, non esset usura: quia iam non ratione mutui, sed ratione pretij, quod remittit, illam obligationem imponit.

¶ An liceat pacisci cū mutuatario petente mutuum, vt mutuum accipiat in mercibus, & an licitus sit contractus mohatra Hispanicè nūcupatus, & an debitor ad annū, quia de presentis soluit, licitè minus soluat: pulchra disceptatio cum Navarro.

CAP. LVII.

¶ In istam materiam, quæ latissima est, prosequendo Q. 13 quæritur: vtrū sit usura pacisci cum mutuatario petenti mutuum, vt totum mutuum, vel partem in mercibus accipiat: & videtur quod liceat: quia licet vendere merces iusto pretio ad creditum, quare ergo non licebit pretium mercium in mutuum dare, sicut in mutuum virtuale datur, dum pretium mercium in eorū vèditiōe expectatur? ¶ Pro resolutione igitur quæstionis sit conclusio. Mercator, qui ratione mutui, id est, quia mutuat alicui egenti pecuniis, obligat illum ad accipiēdas merces, quas nequibit vendere mutuataris, aut si vendat, minori pretio vendet.

vendet, aut nō nisi cum labore, & occupatione suæ personæ usurā committit. ¶ Idem est dicendum quando mercator merces illas, quas ratione mutui dat mutuatario, dat cum obligatione, vt postea mutuarius pro pecunia præsentī minori, quā sit pretiū quo eas comparauerat, sibi reuendat. Hæc conclusio est patens: quia ratione mutui, mercator mutuans superinducit in mutuatarium hanc obligationem estimabilem pretio, scilicet, accipiendi mutuum in mercibus. Quia regulariter est hoc in detrimentū mutuatarij, & quia inde mutuans sic reportat ex mutuo commodum temporale: quia exoneratur mercator ab onere vendendi tales merces alijs, in quo labor & tempus expenditur.

¶ Secunda conclusio, illi mercatores, seu cambiatores diuites, qui obligatione civili se obligauerunt regi, & reipublicæ ad mutuandum, quotiescunque petent, & indigerent pro ista obligatione possunt absque usura exigere aliquid ultra sortem. Patet, quia hæc obligatio est civilis & estimabilis pretio, sicut obligatio, qua fideiussor se obligat pro alio in fideiussione, & assecuratore in assecuratione. Ergo sicut secundum doctores pro istis obligationibus fideiubendi, assecurandi, licet aliquid accipere: ita etiam pro obligatione mutandi, non semel, sed sepe, & quoties rex, vel reipublica petierit, & indigerit: quia ista obligatio non per se, sed per accidens adiungitur mutuo, sicut obligatio celebrandi per annum, per accidens adiungitur sacrificio: quare sicut ista obligatio potest vendi: ita & illa mutuandi.

¶ Tertia conclusio, quando ista obligatione civili aliquis regi, vel reipublicæ mutuare non est obligatus, etiam si milles mutuet, non potest accipere aliquid ultra sortem, nisi sibi gratis detur, & ratione gratitudinis principaliter, & non ratione mutui: patet ex diffinitione usuræ.

¶ Quarta conclusio corollaria Soti, non excusantur à peccato usuræ mercatores, qui paciscuntur cum rege indigente pecunia pro soluendo militibus, vt accipiat mutuum in mercibus, vt ex mercibus postea diueditis à ministris regis, satisfiat militibus. Patet, quia hic militæ iustitias inuitu mutui innectuntur. Primum, quia illi mercatores exonerantur ratione mutui ab onere vendendi illas.

ls. ¶ Secundo, quia grauant regem, onere vendendi illas merces. ¶ Tertio, quia illæ merces in magna copia regi tradite, si sic in magna copia venderentur, minus valerent sic iunctim venditæ, & minoris essent vendende, quàm si minacim eas venderent. Et ipsi nihil minuunt de valore, quo minutatim eas essent vendituri, si eas non tradissent regi, illi mutuando. ¶ Quarto, quia eodem pretio, quo illæ merces acceptæ sunt intuitu mutui, à rege statim traduntur militibus pro suis stipendijs soluendis, quas cum milites necesse habeant distrahere, coguntur eas vendere pretio longè minori, quo illis sunt in solutionem traditæ: quia vix inueniunt emptores, qui non minuant, vel terram pretij iusti partem.

¶ Quinta cõclusio, qui emunt vel locant redditus episcopatum, vel beneficiorum magistratuum, prouinciarum, dominiorum, tributorum, oppidorum, tributorum vendibilium exactiones, & alios census regum, episcoporum, beneficiorum, & aliorum priuatorum necessitate oppressorum multo minori iusto pretio infimo ob solutione anticipatam vnus anni, & minori ob duorum, & minori ob trium, vsurarij sunt: ita Nauarrus^a & pater quia si ratione mutui palliati, id est pretij anticipati, quod dant, recipiunt maioris pretij redditus, quàm sit pretij anticipatè solutū, quòd virtuale est mutuū. Sicut ecõtra qui vendunt vel locant, quæcunq̃ locabilia vel vendibilia, vt pannū, sericum, lanas, aulea, boues, vaccas, & alia pecora his, qui eis indigent ad se sustentandum, videntur iniqua, vel locant maioris iusto pretio, rigido & summo, quod communiter de præsentis tempore venditionis, vel locationis inuenitur propter dilationem concessam solutionis, vsurarij quoque eadem ratione sunt, & tanto maiori supplicio digni, quanto plus addit de pretio, quàm solutio dies distantior fuerit, & magis expectanda.

*a Nauar.
Sum. Lat.
cap. 17. nu.
210.*

Q̃. 2.

¶ At adhuc libet prædictā quæstionem magis preme-
re, quare quæro quid faciet mercator si aliquis indigen-
s pecunie inlter apud ipsum petendo sibi mutuū, an pote-
rit petenti respondere nolo, nõ possum mutuare. Suppe-
rit me mibi merces emito illas iusto pretio præsto laborq̃
solutionem, interim vendes eas, indeque tuæ necessitati
prospicies. Responderetur per sextam conclusionem:

y 5 ¶ Sexta

¶ Sexta conclusio, si mercator bona fide indigentem petentemque ab eo mutuum, dixerit, nolo mutuari, non possum: sed potius emito, si vis, quas habeo merces iusto pretio, unde eas vendens tibi subuenias interim expectabo solutionem, non videtur esse contractus usurarius. Dicitur hæc conclusio fuisse Fratris Ioannis de la Peña. Patet, quia hic non interuenit mutatio: sed venditio iusto pretio facta. Quare nulla interuenit usure palliatio, neque ex facto, neque ex intentione, unde sic possit fieri cum indigenti amico.

Q. 3. ¶ Sed quid si talis rogatus mutuari, cum possit mutuari, quia suppetit sibi unde, malit prædictum contractum venditionis inire, an sit usurarius? Respondetur, si re vera nullo modo velit mutuari: sed vendere, licet sit forte contra charitatem nolle mutuari, cum possit, non ideo usurarius re vera erit, si iusto pretio expectata solutione merces eas vendiderit, etiã si eas emens statim, ut suæ indigentia consulat, minoris vendiderit eas offerendo: quia merces vitronæ oblatae, vel sub hastatione politæ vilescunt.

Q. 4. ¶ Deinde quaeritur de contractu, qui *mohatra* dicitur Hispanicè: an liceat mercatori merces, quas iusto pretio cõmuniter curreri de præsentibus inter mercatores, venditã ad creditum, statim minoris redimere: & videtur licet, quia alius tertius licet minoris emeret: quia rogaturus quoque etiam mercator, qui vendidit, cum non sit peioris conditionis poterit emere minoris. Igitur, quia quidã hunc contractum omnino detestantur, alij verò illũ non omnino improbant, pro patefactione veritatis statuitur prima conclusio, talis contractus redemptionis minori pretio facte à mercatore, qui eas merces maiori pretio, sed iusto ad creditum vendidit, præsertim post factum, potest tollerari cum his limitationibus, scilicet primo, quod mercator eas redimens bona intentione vendiderit sine intentione redimendi eas minori pretio: secundo, quod fiat secundum omnes secluso scãdalo: ne cõteatur fornicatorum, quare secundum Mercatum requiritur causa vitandi scãdali, ut non redimat eas, nisi postquam emptor iã eas exposuerit venales, & nõ ante: quia sic magis vitatur scãdali. Patet, quia cum iste, qui primo vendidit, iuste vendiderit

didit eas merces: (vt supponimus) quia merces non vi-
tro oblate, sed expectantes emptores maiori pollent pre-
tiorum non sit peioris conditionis, quam alius poterit pre-
dictis conditionibus seruatis eas minoris emere. Sic
& alius tertius posset vltro oblatas sic minoris emere,
prouenta conclusio est Syluest. ^b Mercati in de con-
tractibus contra Metinam in sua instructione, confess. ^b Syluest.
fol. 139. verb. v/ra-
ra. 2. §. 4.

¶ Secunda conclusio, quando mercatores mala fide,
& cum intentione redimendi minoris, merces vendunt ad
credendum, iusto etiam pretio, iniustitiae labe non videntur
cateri: Ita Syluester & Frater Ioanes à Peña sic dicitur ha-
buisse, unde cauti esse debent confessores ad deterrendum
mercatores ab his contractibus, quia frequenter faciunt
cum mala fide, & cum scandalo. Quare ante factum, ta-
les contractus consulendi sunt, ne fiant. Imo quia sequi-
tur scandalum, compellendi sunt, ne eos faciant, ita Me-
tin. Atamen post factum obseruatis conditionibus pri-
mae conclusionis; quando bona fide, & sine obligatione
redimendi minoris fecerunt, tolerari possunt, neque sunt
cogendi ad restitutionem.

¶ Porro & illa quaestio non omnibus vsquequaq; per-
tinet, an qui debet centum aureos in fine anni possit
eo quod in principio anni eos soluit, demere aliquid de
centum illis, alijs in fine anni soluendis. Et videtur quod
liceat, quia statim soluit de centum soluendis in fine anni,
soluere tantum nonaginta, Gabriel^e & Caiet.^d & latius D.
Anton.^e de contra Nauarrum & alios, & Armillam, ver-
bo vsura. §. 33, tenent talem contractum illicitum esse &
vsurarium, sed Armilla eodem verbo. Vsurarius §. 13. negati-
ue tenuerat cum praesentis Gabri. Caiet. & D. Anton. Ne-
que satis constat quid sit dicendum.

¶ Nam pro parte affirmatiua haec militat argumen-
ta. Primum, quia qui statim soluit debitum soluendum in
fine anni, videtur suam commoditatem, & interesse ven-
dere: quia hoc sibi concessum tempus ad solutionem est
sibi commodum. Ergo potest pro hac commoditate, & in-
teresse soluendi in fine anni, cui statim soluendo renuntiat:
aliquis partis debiti remissionem expetere.

¶ Item arguitur secundò, quia minus est habere
actionem,

Q. 5.

c Gabr. 4.
dist. 15. q.
1. artic. 3.
dub. 4.
d. Casem.
Sum. &
verb. v/ra-
ra. not. 2.
c Anton.
2. part. tit.
1. c. 8. §. 3.
¶ 4.

¶ *l. minor.* actionem, quam rem: sed creditor, cui soluendum est
ff. de regul. iur. debitum in fine anni, si est debitum, verbi gratia, cētum
 aureorum: nō habet centum aureos: sed actionem ad il-
 los, quæ minus valet: ergo iuste: quia remittit creditor
 istam actionem: debitor, qui statim soluit, potest soluere
 aliquid minus, quàm sit debitum centum aureorum.

¶ Item tertio, quia creditor pro ista solutione sibi fi-
 cta anticipata non vendit centum aureos sibi in fine an-
 ni debitos: sed ius quod habet ad illos, quod minus valet
 secundum Nauar. quam cētum aurei. Quia hoc ius, quod
 in vno anno est inutile minoris valet, quàm si esset sta-
 tim utile: ergo si minoris valet, & creditor istud ius reci-
 piat, & vendit pro solutione anticipatè sibi faciendâ in
 principio anni, potest debitor in hoc casu hoc ius minori
 redimere.

¶ In oppositum est, quia cum ratione anticipatæ solu-
 tionis debitor minus soluit: usuram videtur committi-
 re, quia ratione mutui impliciti, accipit vltra sortè remissi-
 onem illius partis, sicut hic videtur contingere. ¶ Igitur,
 quia quæstio est ardua, vt eam diuina ope enodare inci-
 piamus, à clarioribus statuētes conclusiones incipiamus.

¶ Sit igitur prima conclusio in duobus his casibus, scilicet,
 quando debitor soluturus debitum in fine anni, et
 statim in principio anni faciendâ solutione patitur dam-
 num emergens, aut cessat sibi verisimile lucrum, potest
 admonito de hoc creditore, si velit, sibi statim solui, sol-
 uere ei aliquid minus: & secundò, idē potest facere quan-
 do debitum in fine anni soluendum non erat adeo liqui-
 dum. Hæc conclusio quo ad primum casum est Syluestri.
 & probatur: quia iam tunc non ratione mutui impliciti,
 id est, anticipatæ solutionis: sed ratione lucri cessantis, aut
 damni emergentis, illius particule debiti remissionem ac-
 cipit statim soluendo, sed conclusio, quoad secundum ca-
 sum, est Gabrielis, Diui Antonini, Caietani, Soti, & Na-
 uarri: quia debitum non tam liquidum centum au-
 reorum, vbi labor, & expensæ, & incertitudo erat in eo re-
 cuperando, si lis super eo moueretur, quando nō constat
 quod tanto iure sit debitum, non tantum valet.

¶ Sed quid si debitum tale centum aureorum est liqui-
 dum, cessatque ratio damni emergentis, aut lucri cessan-

g. Nauar.
 sum. Lat.
 c. 17. num.
 229.

is debitori etiam: quia multa sibi suppetit pecunia in ar-
ca, unde soluat. Hoc opus hic labor est. ¶ Igitur pro reso-
lutione quaestionis, sit secunda conclusio in ordine ad
primam iam positam, vbi debitum centum aureorum sol-
uendum in fine anni est omnino certum & liquidum, &
in debito cessat ratio damni emergentis: quia nullum
damnum tale patitur, eò quod statim soluat dictum de-
bitum, neque ex hoc cessat ei lucrum verisimiliter equiva-
lens parti remissæ, non licite potest petere remissionem
partis pro eo, quod anticipatè tale debitum soluit. Hæc
est Gabrielis, sancti Antonini, Caietani, Soti, Metinæ
Complutensis. ¶ Videtur esse fratris Ioannis à Peña: quia
in quibusdam scriptis, quæ nomine eius circumferuntur,
dicitur, quod in hoc conueniunt omnes, quod debitor
non potest minoris redimere debitum centum aureorum
in fine anni soluendum, quia anticipatè illud soluit, &
soluit argumentum, quando arguitur. Tertius potest mi-
noris illud debitum emere, ergo & iste debitor. Nam con-
cedit antecedens non absolute: sed si sit periculum in re-
cuperando, & negat consequentiam: quia in casu anteece-
denti, tertius ille non tenebatur subire illud, si quod erat
periculum: debitor autem tenetur illud subire, & securè
debitum suo tempore soluere.

*h Metin.
Compl. de
refir. q. 38.
circa fin.*

¶ Sed hæc conclusio est cõtra Nauarrum, & Armillam
loco citato, & contra. Ioannem de Ripa citatum ab Ar-
milla, i probatur hæc conclusio, quæ est tutior, & tenen-
da. Primò, quia fundamentum potissimum, in quo fundat
Nauarrus suam contrariam sententiam, scilicet, quod
ius, & actio ad centum, & si sint liquida, secuta, & certa,
minus valent quam ipsa centum, non est validum funda-
mentum, neque illa lex minus. ff. de regulis iuris absolute
suum fundamentum confirmat: quia prædicta lex primò
intelligitur, quod ius ad rem, quando est periculũ recu-
perandi illam, nec assecuratur, minus valet si vendatur è
quam res ipsa.

*i Armil-
la. ver. vsq
ra. §. 33.*

¶ Secundò intelligitur, quod actio ad rem minus va-
let quàm res ipsa: quia actio regulariter solet afferre secum
laborem, & expensas cum coram iudice intentatur,
actio illa.

¶ Tertio, lex illa intelligitur secundum præsumptio-
nem

nem hominum, quia præsumunt magis valere centum præsentia quam ius liquidum ad centum: quia præsumunt fore periculum in recuperando illa centum, & labore intercessurum. vel quia existimant unumquemque ad negotiandum, vel ad sua commoda paranda, præsentem pecuniam indigere, sed ex se centum præsentia non valent plusquam centum futura.

¶ Nec est verum, ex sua natura loquendo, pecunia cum ex se, & secundum se non sit fructifera, restante hoc Aristotele, & omnibus, quod centum aurei præsentis ex se sint magis utiles, quam centum futuri certi. Patet hoc primo, quia utile dicitur, quod per usum utilitatem affert: sed pecunia præsens ex sua natura non habet magis usum, quam futura pecunia: quia si usum fructum habet, non est de se, sed ratione laboris, & industriæ humanæ cum ea negotiantis. Ergo ex se pecunia non est magis utilis, vel utilitatem afferens, præsens, quam futura: ut patet, si centum aurei sint reconditi in arca diuitis, & abundantis usque ad annum, in fine cuius sunt sibi certo absque labe soluendi alij centum: non sunt sibi ex se magis utilis neque magis valentia illa numismata centum præsentia in arca, quam illa centum sibi soluenda certo in futurum.

¶ Vnde sicut Diuus Thomas ad Ducissam Brabantiam, quia videri officia tabellionatus ex se nullam præ se ferunt iniustitiam: ex se & obiecto vendere talia officia esse licitum affirmat, seclusis malis circumstantijs, sic in præsentiarum contra Nauarrum dicendum nobis est e contra, scilicet quod quia centum aurei præsentis ex sua natura, quia ex sua natura non fructificant, non magis utiles sunt, sic neque magis valent, quam centum aurei certi, futuri tamen. Quod si dicendum est eos magis valere id erit non ex se, sed ab extrinseca ratione damni, quod præsentibus nummis adhibita diligentia vitatur, vel ratione lucri, quod per industriam cum eis negotiando inde paratur, & verisimiliter est acquirendum.

¶ Igitur eneruato iam præcipuo fundamento Nauarrum probata nunc primo nostra conclusione contra ipsum, ad argumenta postea respondebimus. Patet igitur conclusio, & probatur ex supradictis, & secundo patet etiam quia ratione

ratione mutui expliciti, vel impliciti aliquod lucrum temporale velle reportare est vsura, sed qui, quia soluit debitum anticipate, minus soluit, ratione mutui impliciti, & palliat reportat lucrum temporale, id est remissionem partis debiti: ergo est vsura.

¶ Sed dicit Nauarrus quod hic nullatenus intercedit mutuum, sed emptio qua debitor emit ius quod habet creditor ad recuperandum ab ipso centum in fine anni: sed dico quod est venditio voce tenus: sed in re est mutuum palliatum, quia sicut in emptione, ubi emptor anticipata solutione minoris emit, ut bene exemplificat Metina in sua instructione censet mutuum interuenire implicitem, quia perinde est, ac si talis emptor diceret: en tibi mutuum istam pecuniam anticipate à me solutam, scilicet centum aureos, ut reddas mihi centum & viginti pro eis quos certo valebunt merces pro eis mihi tradendæ: ita iste minoris soluens debitum anticipate perinde facit in re, ac si diceret accipe, en: tibi mutuo nonaginta pro retentione centum aureorum quos in fine anni integrè tibi solutus eram, quia veluti lucrum denuo acquisitum censetur esse id, quod quis exbursaturus erat, & solutus, & ex remissione retinuit.

¶ Sed dicit Nauarrus, quod non propter anticipatam solutionem, partis accipit remissionem: sed quia pecunia anticipatè soluta, quia est præsens magis valet, sed contra est profecto, quia si sua hæc solutio esset vera iustificaret omnes vsuras ad easque vel saltem latum campum appetit quod non satis aduertit Nauarrus: quia pecunia præsens secluso damno emergenti quod per ipsam venit vitandum, aut secluso lucro cessanti, quia cum ea erat negotiandum, si his (inquam) seclusis magis valet, quia est præsens, quam futura. sequitur quod omnes emptiones mercium minori pretio factæ ubi anticipata sit solutio non sint vsurariæ à parte rei, sed ista ratione Nauarri possunt iustificari. Quod horret auditus audire, & tamè quod ex eius ratione sic sequatur patet. Quia in omnibus his emptionibus minoris pretij, soluitur pecunia anticipata præsens, quæ præsentialiter datur, & numeratur. potest ergo dicere sic emptor, quia secundum Nauarrum pecunia præsens magis valet, quàm futura: En tibi do pecuniam præsentem

præsentem, id est centum aureos. Igitur quia plus hi centum aurei valent quam centum aurei futuri, dabis mihi futurum pro eis merces valituras ceterum, & aliquid plus, vel dabis (quod idem est) centum in mercibus, & quia illi centum in mercibus sunt futuri: & ideo non tantum valent sicut centum aurei præsentis quos tibi nunc trado: dabis mihi amplius aliquid siue in pecunia siue in mercibus: nec enim facio tibi iniuriam, si pro re plus valenti, id est pro pecunia præsentis plus valenti, quam futura, peto à te aliquid plus, quam pecunia futura, aut merces ei æquivalentes valeant, vides in quos anfractus transversos agere possit cupidus sententia Nauarri.

¶ Imò eius ratio etiã in formali mutuo fucaret vitiam ne tam deformis appareret, quia posset dicere mutuans etiam extra casum damni emergentis, & lucri cessantis, en accipe tibi mutuo centum aureos, & quia ij aurei sunt præsentis, valent magis quam centum futuri à te mihi ad annũ in futurũ soluendi. Ideo solues mihi centum: & aliquid amplius. Puto pugnauius contra Nauarrum, & expugnabimus: quia rationes à nobis contra ipsam adductæ, sunt veluti demonstrationes morales. Quare cum Diuus Thomas contrarium senserit: male nunciat eum in suam sententiam pertrahere dicens, quod quòd Diuus Thomas insinuat non licere est ratione anticipæ solutionis, sed inquit Nauarrus aliunde, id est alia via licet quia pecunia præsens magis valet, sed iam subuertimus hoc eius fundamentum.

¶ Quare ad argumentum primum iam diximus, quod secluso damno emergenti, & lucro cessante, sicut mutuanti eo quod mutuando renũciat libertati & iuri, quod habebat ad non mutuandum, non ideo licet aliquid vitra sortem accipere, ita quia in solutione debiti anticipata, est implicitum mutuum vt probauimus secluso damno emergenti, aut lucro cessanti si ex tali solutione anticipata, tale non sequatur, non licet anticipare soluenti minus soluere, quia ratione mutui remissionem partis reportaret.

¶ Ad secundum argumentum dicimus negando quod ius ad rem, si sit liquidum, securum, & certum ex se minus valeat quam ipsa res, vt chirographum ad mille debitarum,

bitum, si sit securum: pro mille & iuste quidem potest dare & velle dare creditor. Vnde iam mentem legis minus adducta à Navarro interpretati sumus, quia non militat eius sensus contra nos.

¶ Ad vltimum argumentum dicitur, quod quando nõ venditur debitum, sed ius ad debitum, taliter quod periculum recuperandi debitum, emptori relinquatur: quia venditor de hoc securitatem præstare renuit, tunc merito pro tali iure, vt pote periculoso minus soluitur, quia minus valet, sed nos loquimur vbi debitum, & ius ad illud est omnino liquidum, certum, securum, facillimumque recuperatum: tunc non magis valet debitum, quam ius ad illud. Sed dato oppositum esset verum, secundo dicimus, quod in casu de quo agimus nihil concluderet quia debitor debiti ad annum tenetur ius huius debiti facere certum, quia tenetur certo soluerè, ergo non potest hoc ius soluendi quod ipse tenetur facere certum minoris reddere anticipate soluendo. Hinc sequitur quod male Armilla, * cum nostram veram tenuerit sententiam statim oppositum tenendo, eam mutauit, rationes has nostras parum ponderans, sed existimo, qui exacte eas ponderauerit, nisi proteruire velit, nostræ sententiæ promissus subscribet.

k Armilla
verbo, vsu
ra. §. 13. j.
35.

¶ An page acerbe sint licite vbi late differitur hæc materia, & vbi non solum impugnari, sed & expugnari videtur sententiæ affirmatiua, & vbi agitur de quodam contractu inito ab Imperatore Carolo quinto an liceat talis contractus.

C A P. LVIII.

¶ Quoniam in præcedenti disputatione valde sumus immorati, & non immerito: sed vt detegeremus contractus in quos aliquis minus cautus posset impingere, iam nunc ad reliquas materias disceptandas progrediamur, primo ab illa quæstione quasi præcedenti annexa inchoando, de pagis acerbis an sint licite. ¶ Igitur de pagis, & scriptis respectu locorum Genuæ vel aliorum banchorum, an licite & sine vsura possint emi hic quaeritur, exempli gratia, Petrus habet scriptum, vel chirographum, quo hinc ad annum recipere potest centum aureos
II. Pars. F.L. Lopez Instr. Conf. z super